

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Synpunkter på Parlamentariska landsbygdskommitténs slutbetänkande, SOU 2017:1 För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd

I slutet av 2016 etablerades Vinnovas UDI-projekt ”Att inkludera svensk landsbygd - Innovationer mot ett uppkopplat samhälle åt alla” med Luleå tekniska universitet som koordinator. I projektet har en bred grupp intressenter engagerats från brukare, IT-industri, spetsforskning, offentliga och privata organisationer, affärsverksamhet, företagande och offentlig verksamhet. Gruppen har följande synpunkter och kommentarer på den parlamentariska utredningens slutsatser och förslag på digitalisering och utbyggnad av bredband:

Avsnitt 3.1 Hela landet ska kunna dra nytta av de digitala möjligheterna

Kommitténs förslag: Regeringen beslutar om ett nytt mål som innebär att alla i hela landet ska ha tillgång till digital infrastruktur med överföringskapacitet med minst 100 Mbit/s senast 2025.

Regeringen ser över förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation med huvudsyftet att avsevärt höja nivån för samhällsomfattande tjänster (SOT-nivån).

Statens digitala infrastruktur samordnas i enlighet med förslagen i betänkandet Statens bredbandsinfrastruktur som resurs (SOU 2016:1).

Regeringen utreder hur digital infrastruktur kan organiseras som ett femte transportslag efter 2025.

Inledningsvis kan vi konstatera att urbana normer vid digitalisering i samhället ibland kan vara problematiska för att hantera området utanför de stora städerna. Medan vissa av dessa normer gagnar och tekniskt möjliggör en effektiv digitalisering över alla Sveriges ytor fungerar andra av dessa normer särskilt ofördelaktigt i de riktigt gleset befolkade områdena. Urbana utgångspunkter har till stor del format regelverk, marknadens funktion och hur den digitala infrastrukturen kan etableras. Under vissa omständigheter kan dessa tillämpas i glesbygd, under andra bör de ses som ett komplement till nya glesbygdsspecifika utgångspunkter.

I ett modernt smart samhälle är en fördjupad interaktion och likställighet mellan stad och land nödvändig. En digitalisering av glesbygden gör den inte bara mer attraktiv som ett livsstilsalternativ utan ger den även förbättrade förutsättningar att tillfredsställa människornas behov som lever och söker sin utkomst, liksom att skapa förutsättningar för ekonomisk tillväxt för företag som söker att verka där, och även skapa förbättrade förutsättningar för leverans av de politiska ambitionerna som cirkulära system och biobaserad samhällsekonomi strävar mot.

Digitalisering av Sverige utanför tätorterna framtvingar mycket högt ställda mål på kapacitet och kvalitet för att klara av sin roll att leverera råvaror, mat, energi, tjänster, applikationer, boendemiljö och rekreation i en ekonomisk, social och miljömässigt hållbar samhällsutveckling.

Det är rimligt att staten tar en tillräcklig nivå av ansvar utifrån ett helhetsperspektiv för den digitala infrastrukturens samordning och att den digitala infrastrukturen organiseras som ett tydligt transportslag. Ett sådant transportslag bör hanteras utifrån tydliga funktionskrav och tydliggöra att ICT-täckning vid fasta punkter (befolkningstäckning) inte får utesluta yttäckning, dvs. ICT-täckning i hela Sverige. Båda kraven på täckning är viktiga för en funktionell infrastruktur som kan tillgodose huvuddelen av de behov som människor och företag har som verkar i glesbyggsområden.

Utifrån detta perspektiv saknar vi en genomgång och översyn av lagstiftning utöver förordningen (2003:396) med förslag på hur övrig berörd lagstiftning bör utformas för att hantera landsbygdens behov och möjligheter. Exempel på en mer optimal funktionalitet i regelverken för hur radiofrekvensspektrum fördelas där ett mera anpassat sätt för användning utanför storstäderna eller hur kapacitet kan sambrukas bör ingå vid den av oss önskade genomgången och översynen av lagstiftningen. Med en statlig upphandling hos marknaden av tydligt specificerad täckning och kapacitet som ett lösningsexempel, menar vi att genom teknik, regeljusteringar och förädlade affärsmodeller både en landsomfattande yttäckning och en lokal infrastruktur med hög kapacitet kan uppnås före 2025.

Avsnitt 3.1.1 Stora behov av bredbandsutbyggnad i landsbygderna

Kommitténs förslag: Regeringen säkerställer tillgången till bredband för de hushåll och företag som står utan uppkoppling i samband med avvecklingen av koptarnäten.

Bredbandsforum ges i uppdrag att ansvara för att samordna en främjandeverksamhet för potentiella små nät i landsbygderna.

Som framgår av våra kommentarer i föregående avsnitt finns det ett grundläggande arbete kvar att göra genom att reformera regelverk som kan underlätta en bredbandsutbyggnad utifrån samhällsekonomiskt effektiva lösningar. Detta skulle kunna inkludera även blåljusmyndigheternas behov, industrier med särskilda behov, turistnäringar och genom möjligheten att dela kapacitet.

Avsnitt 3.1.2 Fullborda bredbandsutbyggnaden med innovationsupphandling till 2025

Kommitténs förslag: Regeringen anslår 300 miljoner kronor årligen till Post- och telestyrelsen för att myndigheten ska kunna fördela medel till länsstyrelserna för att fullborda bredbandsutbyggnaden. Inom ramen för anslaget har även Post- och telestyrelsen möjlighet att upphandla bredband till hushåll och företag som saknar uppkoppling.

Jordbruksverket ges i uppdrag att utforma bredbandsstödet inom landsbygdsprogrammet 2021–2027 så att länsstyrelserna tillsammans med regionalt utvecklingsansvariga och kommuner kan upphandla bredband med hög överföringskapacitet.

Post- och telestyrelsen får meddela föreskrifter i form av riktlinjer för ett nationellt förfrågningsunderlag som till delar ska kunna anpassas till regionala utvecklingsstrategier, regionala bredbandsstrategier samt andra regionala förutsättningar.

Regeringen förtydligar de regionala bredbandskoordinatörernas uppdrag, så att det framgår att dessa utgör kontaktpunkt gentemot aktörerna som ingår en upphandling.

Kommittén lyfter behovet av innovationsupphandlingar. Vi instämmer i princip i behovet av innovationsupphandlingar men är tveksamma om de former som föreslås leder till ett tillräckligt bra resultat. Det är viktigt att driva på en teknisk utveckling ur ett glesbygdsperspektiv samt att skapa en lärande organisation som uppmuntrar och genererar nya innovationer och ständiga förbättringar i takt med tidens krav. En mer progressiv ansats än att riskera upphandla mer eller mindre föråldrade lösningar p.g.a. marknadens begränsade intresse i övrigt, är att etablera en testbädd landsbygd, för digital infrastruktur och digitalisering med utveckling och tester av innovativa lösningar som kan erbjuda rätt funktionalitet i sitt sammanhang. Med svensk forskning och en ICT-sektor i världsklass bör möjligheterna tillvaratas att både utveckla goda lösningar för tjänster och applikationer för Sveriges egna behov och som i förlängningen också kan komma att exporteras.

Med vänliga hälsningar

Jaap van de Beek

Projektledare

Detta remissvar är utarbetat i projektgruppen som består av Luleå tekniska universitet (Inst. för System- och rymdteknik), Länsstyrelsen i Norrbotten, Lunds tekniska högskola (Inst. för Elektro och Informationsteknologi), Arctos Labs Scandinavia AB, Ericsson AB, Kommunförbundet partnerskap inland Akademi Norr, Lantbrukarnas Riksförbund, Rewicom Scandinavia AB och Visita, och i samverkan med iTeam Solutions AB och Region Västerbotten.